

**BİRİKİMLİ VE BULUNMAZ BİR DOST: PROF. DR. HÜSEYİN
AYAN HOCA**

Dr. İsmail YAKIT*

1970'li yıllarda Paris'te master ve doktora yapan özel veya burslu Türk öğrencileri ile Türkiye'den bilgisi ve görgüsünü artırmaya gelmiş olan kamu personelinden isteyenler, Monge metro durağında bulunan ve Kuzey Afrikalılar tarafından hizmeti yürütülen Paris Camii (la Mosquée de Paris)'nde Cuma namazını kılarlardı. O zamanlar Paris'teki tek camii bu idi. Caminin şeref defterine göre, Sultan II. Abdülhamid'in ve M. Kemal Atatürk'ün bu cami inşasına maddî ve manevî katkıları olmuş. Namazın bitişine müteakip herkes dışarıda birbirini bekler ve topluca bir *café*'ye gidilirdi. Birkaç saat boyunca ekspres adı verilen siyah, acı Fransız kahvesi içilir, sohbetler edilir, memleket meseleleri ile Türkiye'nin ahvali müzakere edilir ve sonra herkes işine giderdi. O zamanlar Türk gazetelerinin Avrupa baskıları her yerde yapılmazdı, Almanya'da yapılan obset baskılar da Fransa'ya pek gelmezdi. Gelen de *Champs Elisée* caddesinde sadece bir büfede satılırdı. Belki bir kişinin yolu o tarafa düşmüşse, o gün bir gazete getirir. Bu sohbette herkes ona bir göz atardı.

Yıl 1975, Mart ayının güneşli bir Cuma günüydü. *Sorbonne*'da yoğunlaştırılmış Fransızca dil derslerine devam ettiğimiz bir dönemde idi. Fransa'ya geleli henüz 4-5 ay gibi bir zaman olmuştu. *Cité Universitaire*'de kalan birkaç arkadaşla birlikte Cuma'ya gittik. Her zaman olduğu gibi, çıkışta Cami'in cümle kapısının karşısındaki köşede herkes birbirini bekliyordu. O gün ilk kez gördüğüm, hafif kır saçlı ve bıyıklı orta yaşlı bir bey son derece neşeli ve esprili bir halde herkesin ilgi odağı idi. Arkadaşlardan iktisat doktorası yapmak için gelen Balıkesir Dursunbey'den Hüseyin Sak'a, bu neşeli beyefendi'nin kim olduğunu sordum. O da bana Hüseyin bey'i tanımıyor musun? Dedi. Ben de, kendisini ilk defa görüyorum, dedim. O zaman, tam senin kafadan, çok iyi anlaşılabilir sohbet edeceğiniz bir kişi, gel tanıştırayım, dedi. O gün tanıştık: **Dr. Hüseyin Ayan**. Doçentlik öncesi Atatürk Üniversitesi'nce bir yıllığına araştırmaya, bilgi ve görgüsünü artırmaya gönderilmiş olanlardan. O da, dil kursuna başka bir yerde devam ediyormuş. Beraberce bir *café*'ye gidildi.

* Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğrt. Üyesi.

Sohbetler, şiirler, fıkralar eşliğinde memleket meseleleri vs. konuşuldu. O gün ikimiz de, ilelebet devam edecek muhkem bir dostluğun temelini attığımızın farkında değildik.

Hüseyin Ağabey, daha sonra *Sorbonne* Üniversitesi'ndeki dil kurslarına devam etmeye başladı. Aynı sınıftaydık. Beraber derslere girer, çıkar, beraber sinemaya gider, beraber çalışır ve beraber Paris sokaklarını adımlardık. Hatta bir keresinde gecenin son metrosunu kaçırmış, sabaha kadar sohbet ede ede, divan şiirinde gezintiler yapa yapa Paris'in kuzeyinden güneyine yürüyerek, evlerimize ulaşmıştık. Kaldığımız yer, *Cité Universitaire* denilen yerdeydi. Burası, uluslar arası bir mekan olup, Paris'te yüksek öğrenim gören yabancıların kaldıkları çok geniş bir site idi. Aşağı yukarı her ülke kendi öğrencileri için birer yurt inşa etmiş. Türk yurdu veya Türk evi olmadığından ben, önceleri "*Monaco*", daha sonra Alman asıllı bir Fransız'ın vakfı olan "*Maison Deuche de la Meurt*" de kalıyordum. Hüseyin Ağabey de "*Maison d'Iran*" resmi adıyla "*Fondation d'Avicenne*"de yani İbn Sina evinde kalıyordu. Türk dış temsilcilikleri İbn Sina'ya sahip çıkmayınca, zamanın İran şahı sahip çıkmış ve adına öğrenci yurdu inşa ettirmiş. Bu olay, ülkemizin yıllarca süregelen gayr-i milli bir dış politika rezaletinin bariz örneklerinden biridir.

Hüseyin Ayan Ağabey, Divan şiirimize bihakkın vakıf nadir kişilerden biriydi. Pek çok divan şairinden beyitler okurdu. Özellikle uzmanı olduğu Fuzuli ve Cevri'nin adını sıkça zikrederdi. Ben de divan şiirine olan hobimden dolayı bu sohbete bazı berceste beyitlerle katılırdım. Fransızca'nın yanında ara sıra geçmiş kültür zenginliklerimiz üzerine Türkçe sohbet de gerçekten iyi gidiyordu.

Hüseyin Ağabey, milliyetçi mukaddesatçı bir düşünceye sahipti. O zamanlar Başbakan olan S. Demirel'i beğenirdi. Sol düşüncelerin ülkenin kalkınmasına bir yararı olmayacağı kanaatinde idi. Bir gün kendisi gibi doçentlik öncesi çalışma için, başka bir üniversiteden gelen ve kendisiyle aynı yurttan kalan solcu bir öğretim üyesiyle uzun tartışmalar yapmış. Oldukça hararetli görünüyordu. Kendisine ne olduğunu sordüğümüzde "Bugün solcu birinin davulunu patlattım" dedi.

Bu dönem zarfında muhterem eşleri Gönül Hanım da, kısa bir süre için gelip bir müddet dil kurslarına devam etti. Doktorasını hazırlıyordu. Çocukları Türkiye'de bıraktığı için fazla kalamadan döndü. Hüseyin Ağabey de yılsonuna doğru Fransa'dan bir araba satın aldı ve onunla kesin dönüş yaptı. Ben de yıllık iznimi Türkiye'de geçirecektim. Birlikte dönmeyi çok arzu etmiştik ama olmadı. Benim Doktora ders kayıtları ve muafiyet sınavlarım vardı. Bilahare ben uçakla gidip geldim.

Hüseyin Ayan Bey'le Paris'ten Erzurum'a döndükten sonra mektuplaşmalarımız devam etti. Bu arada ben de Mısır'a gittim. Bir yıl kadar orada kaldım. Oradan da karşılıklı yazıştık. Nihayet Paris'e dönüp 1979 da Doktora'yı savununca ülkeye döndüm. Beni Erzurum'a davet edenlerin başında Hüseyin ağabey ile artık aramızda olmayan Yusuf ziya Öksüz kardeşim vardı. Erzurum günleri, onlarla bir başkaydı. Ben İslami İlimler'de, Hüseyin Hocamız da Fen-Edebiyat Fakültesi'nde idi. Lojmanlarda oturulduğundan Ayanlar, aile dostumuzdu. Kızları kızlarımın sınıf arkadaşları idiler. Artık Paris'teki gibi olmasa da yine de ara sıra bir araya gelip sohbetler ediyorduk. Hüseyin Ağabey dürüst ve vefalı bir insandı. Mesela, askerlik dönüşü beni tekrar göreve başlatmak istemeyen Fakülte yöneticilerine karşı fevri bir hareket yapmamam için beni teselli eden, yanımda bulduğum birkaç kişiden biriydi. Keza İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne felsefe hocası olarak naklen atandığım günlerde, Erzurum'dan ayrılırken dostlarımın verdiği veda yemeğinde sitayişkar bir konuşma yaparak beni onurlandıran yine Hüseyin Ağabeyimdi.

Hüseyin Ayan Hoca daha sonra Konya Selçuk Üniversitesi'ne geçmiş. Emekliliğine kadar çalışarak oraya yerleşmiş. Ben de çeşitli bilimsel toplantılar için özellikle Mevlana Sempozyumları için Konya'ya gittiğimde mutlaka karşılaşır görüşürdük. 1993'te Isparta S. Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne kurucu dekan olarak gittim. Orada çalışırken bir gün bana merhum Rektör Hasan Gürbüz Bey, Hüseyin Ayan'ı nasıl tanırısın, dedi. Çok iyi tanırım, değerli bir insandır hoca olarak da iyidir, dedim. O da kayın pederinin de tanıdığını, yeni açılan üniversitelere emekli hocaların hizmet verebileceğine dair yasa gereği, Üniversitemize bağlı Burdur Eğitim Fakültesi'ne dekan olarak teklif etmek istediğini söyledi. Ben, çok iyi olur, diye görüş bildirdim. Hüseyin Hocamızla artık Üniversite yönetim ve senato toplantılarında, hatta bazı jürilerde beraberdik. Bazı konularda farklı görüşlerle karşı karşıya gelsek de, aramızdaki dostluk hep devam etti. Yılların eskitemediği Hüseyin Hocamız buradan da emekli oldu. Konya'ya döndü, Akademik hayatı boyunca pek çok eser neşretti. Ben de, bu ikinci emekliliğine bilahere "*Hüseyin Hoca da mütekaid oldu*" mısraıyla bir tarih düşürdüm. Kendisine gönderdim.

Birkaç yıl önce Konya'ya bilimsel bir toplantıda bildiri sunmak için gittiğimde, Hüseyin Hoca'nın küçük kızı Dr. Şirin Hanım'ın, şofbenden zehirlenip Hakk'ın rahmetine kavuştuğunu büyük bir üzüntüyle öğrendim. Aradan epey zaman geçmesine rağmen, ben yeni duymuştum. Hoca kendisi bu konuda bir şey söylememişti. Acısını içine gömen metanetli bir kişiymiş. Hem kendilerine hem de eşi Gönül Ablaya taziyetlerimi sundum ve bilahere "*Geldi Ferhad, aldı gitti Şirin'i*" mısraı tarih olan kısa bir manzume hazırlayıp gönderdim.

~ 38 ~ İ. YAKIT: Birikimli ve Bulunmaz Bir Dost: Prof. Dr. Hüseyin Ayan Hoca

Geçtiğimiz günlerde kendisi için bir “Armağan” hazırlanacağını duyunca çok sevindim. Hem kendi düşürdüğüm tarihlerden bir demet yaptım, hem de kısa hatıralar eşliğinde onu anlatan bu yazıyı hazırladım. Allah kendisine ve ailesine hayırlı uzun ömürler versin.